

פעילות שלישית: הרוב קובע

רקע על הפעילות:

זו הפעילות השלישית מתוך רצף של פעילויות, שמטרתן להגביר את היכולת של המשתתפים לבצע בחירה באופן עצמאי ולעודד אותם לממש את זכותם להצביע בבחירות. הפעילויות הקודמות עסקו במושג "בחירה", ובעידוד המשתתפים להביע רצון עצמאי באופן פעיל. לאחר שנוצרה הבנה טובה מספיק של משמעות המושג בחירה, והקשר שלו לחייהם הפרטיים של המשתתפים, נעבור לדון בבחירה שמבצעים כקבוצה ולא כיחידים. פעילות זו תעסוק בעקרון הכרעת הרוב כמנגנון שמפשר בין רצונות שונים (ולעתים אף סותרים) של המשתתפים השונים, ומאפשר קבלת החלטות באופן קבוצתי. הפעילות ממחישה באמצעים חזותיים את משמעות המשפט "הרוב קובע", על מנת לתווך את הקושי בתפיסה של כמויות, ולהפוך את ההצבעה בקלפי ותוצאותיה מרעיון מופשט לתהליך ברור ומוחשי.

מטרות הפעילות:

1. המשתתפים יבינו את ההבדל בין סוגים שונים של בחירות שאנו עושים בחיים: בחירה אישית לעומת קבוצתית.
2. המשתתפים ילמדו על עקרון הכרעת הרוב, ויבינו את המשמעות שלו בעזרת אמצעים חזותיים.
3. המשתתפים ילמדו לקשר בין עקרון זה לבין הבחירות לכנסת.
4. המשתתפים יבינו כי זכותו של כל אדם להשתתף בבחירות לכנסת.

הערות למדריך:

1. פעילות זו מורכבת משלושה חלקים. בחלק ב' של הפעילות, מוצעות כאן שתי גרסאות שונות: הגרסה הראשונה עוסקת בהמחשה והנגשה של עקרון הכרעת הרוב. בגרסה השנייה ידונו המשתתפים גם בזכותו של כל אדם להצביע. ניתן לבחור אחת מהאפשרויות, או להשתמש בשתייהן – בהתאם לצרכים והיכולות של הקבוצה.

עזרים דרושים לפעילות:

- שלושה בריסטולים גדולים
- לוח הבחירות שלי – ראה נספח א'

- כרטיסיות – ראה נספח ב'
- נייר דבק
- מדבקות בשני צבעים (כמספר המשתתפים בקבוצה)

הכנה מוקדמת לפעילות:

- הדפסת נספח א' – עותק אחד לכל משתתף.
- הדפסת נספח ב' – עותק אחד לכל משתתף (כל משתתף צריך לקבל 2 כרטיסיות מכל סוג). מומלץ להדפיס על דפי מדבקה.
- הכנת שלושה בריסטולים להצבעה (ראה בהמשך).

מהלך הפעילות:

פתיחה- הסבר (מתאים לכל הרמות) :

- תזכורת: מה עשינו בפעילויות הקודמת?
- מה הנושא שאנחנו עוסקים בו בזמן האחרון?
○ בפעילות הקודמת דיברנו על המילה **בחירה**.
○ מה היא בחירה?
 -
להחליט על דבר אחד מתוך כמה אפשרויות.
 -
כשאני בוחר אני מקבל החלטה לגבי החיים שלי.
 -
כשאני בוחר אני מחליט מה אני רוצה.
 -
יש לי זכות להחליט דברים בעצמי על החיים שלי.
- עד עכשיו דיברנו על בחירה של דברים שקשורים רק אליי.
- היום נדבר על בחירות שעושים ביחד, בקבוצה. נדבר על בחירות שמשפיעות גם על אנשים אחרים.

חלק א' – אנשים שונים = רצונות שונים

מטרת חלק זה היא להמחיש למשתתפים שכשמקבלים החלטה כקבוצה, לכל משתתף יש דעה אחרת.

1. נסביר למשתתפים שכמו בפעילות הקודמת, גם היום הם יבחרו מה הם רוצים לעשות בפעילות.

- בפעילויות הקודמות כל אחד בחר **לבד** מה הוא רוצה לעשות.
- היום נעשה משהו קצת שונה: נצטרך להחליט מה עושים ביחד, כקבוצה.
2. נחלק לכל המשתתפים את "לוח הבחירות שלי" (ראה נספח א').
3. נסביר למשתתפים שהיום הם יצטרכו לבחור שלושה דברים: מה נאכל, מה נשתה, ואיזה שיר נשמע.
4. לגבי כל החלטה, נציג למשתתפים שתי אפשרויות.
- איזה שיר אתה רוצה לשמוע? של שרית חדד או שיר של אריק איינשטיין?
- איזה פרי אתה רוצה לאכול? תפוח או בננה?
- מה אתה רוצה לשתות? מיץ תפוזים או קולה?
5. עבור כל החלטה, נחלק לכל משתתף שתי כרטיסיות עם שתי האפשרויות (ראה נספח ב'). ונבקש מכל אחד מהמשתתפים לבחור את האפשרות המועדפת עליו ולשבץ אותה במקום המתאים על גבי לוח הבחירות האישי שלו.

כדאי להציג למשתתפים כל אחת מההחלטות בנפרד, ולתת להם לבחור ולשבץ את העדפתם לפני המעבר להחלטה הבאה.

6. לאחר שכל המשתתפים בחרו את האפשרויות המועדפות עליהם בכל אחת מההחלטות, נבקש מהמשתתפים להסתכל על הלוח של זה שיושב לידם.
7. הערה: מטרת השימוש בלוח היא להדגים למשתתפים באופן ויזואלי שלכל אחד מהם יש דעה אחרת לגבי מה שצריך לקרות בפעילות. אפשר גם לבקש מהמשתתפים להניח את כל הלוחות במרכז החדר זה לצד זה, כך שאפשר יהיה לראות את ההבדלים ביניהם.
8. **נשאל את המשתתפים:**

- האם כולנו בחרנו את אותו שיר?
- האם כולנו בחרנו לאכול את אותו דבר?
- האם כולנו בחרנו לשתות את אותו דבר?
- כל אחד בקבוצה רוצה לעשות משהו אחר. אבל היום אנחנו צריכים לבחור מה לעשות כקבוצה – כולם ביחד. זאת אומרת שמישהו יצטרך לוותר.
- איך נבחר מה לעשות? מה אתם מציעים?

חלק ב' – הרוב קובע

אפשרות א' – רמת קושי 1

לחלק זה של הפעילות יש שלוש מטרות:

- להציג בפני המשתתפים את עקרון הכרעת הרוב (או בשפה פשוטה – "הרוב קובע") כאפשרות לפתרון במצבים שבהם כל אחד מהחברים בקבוצה מחזיק בדעה אחרת, אבל צריך לקבל החלטה אחת ביחד.
- להמחיש למשתתפים איך עובד עקרון הכרעת הרוב בפועל.
- לקשר את עקרון הכרעת הרוב לבחירות המתקרבות לכנסת.

1. נסביר: כשיש קבוצה של אנשים, כל אחד רוצה לעשות משהו אחר. כדי לבחור מה לעשות, אפשר לעשות **הצבעה**:

בהצבעה כל אחד אומר מה הוא רוצה.

בסוף ההצבעה בודקים: במה בחרו המשתתפים?

סופרים כמה אנשים בחרו בשיר של אריק איינשטיין. סופרים כמה אנשים בחרו בשיר של שרית חדד.

השיר שבחרו בו יותר אנשים, הוא השיר שינצח.

מה אתם חושבים על הרעיון הזה? האם זה פתרון טוב לדעתכם?

2. נתלה על הקיר מראש שלושה בריסטולים גדולים. כל אחד מהבריסטולים ישמש את הקבוצה בקבלת החלטה בתחום מסוים בפעילות – אוכל, שתיה ושיר.

3. כל בריסטול יחולק לשני חלקים: בתחתית החלק הראשון נדביק תמונה המייצגת אפשרות אחת, ובתחתית החלק השני את האפשרות השניה.

4. נבקש מכל משתתף לגשת ללוח לפי התור, ולהדביק את הבחירה שלו לגבי השיר שיושמע היום במקום המתאים (לדוגמה - אם אני רוצה לשמוע שיר של אריק איינשטיין, אדביק את המדבקה בצד ימין).

5. נשאל את המשתתפים:

באיזה צד יש יותר מדבקות?

חלק מהמשתתפים עשויים להתקשות בהערכה של כמויות. גם משתתף שיודע לספור, עשוי להתקשות להשיב על השאלה "איפה יש יותר?" אם סידור המדבקות על הדף יהיה מבלבל.

לדוגמה: אם בצד אחד יודבקו מעט מדבקות בצורה מפוזרת, כך שיתפסו נפח רב על הדף, ובצד השני יודבקו הרבה מדבקות בצורה צפופה ומרוכזת - זה עלול להטעות את המשתתפים, ולגרום להם לחשוב שבצד הראשון יש יותר מדבקות.

לכן, **מומלץ להדריך את המשתתפים להדביק את המדבקות בטור**, אחת מעל השנייה ועם כמה שפחות רווחים. כך תיווצר "דיאגרמת עמודות", והאורך של כל טור ייצג באופן ברור את מספר הקולות שקיבלה כל אפשרות. התשובה לשאלה: "איפה יש יותר?" תהיה ברורה יותר, וניתן יהיה להשיב עליה גם ללא שימוש במספרים.

למה לדעתכם יש בצד הזה יותר מדבקות? מה זה אומר?

מה אתם חושבים שצריך לעשות? איזה שיר לדעתכם אנחנו צריכים לשמוע עכשיו?

נסביר: בצד אחד יש מעט מדבקות, כי יש מעט אנשים שבחרו בשיר א'. בצד השני

יש יותר מדבקות, **כי יש יותר אנשים שבחרו בשיר הזה.**

מכיוון שיותר אנשים בחרו בשיר א', זה השיר שנשמע עכשיו. כשעושים הצבעה,

הרוב קובע.

6. נשמיע את השיר מיד לאחר הדיון, כדי לסייע למשתתפים לקשר בין ההצבעה לבין התוצאה שלה.

7. נחזור על התהליך עבור כל אחת מההחלטות - מה אוכלים ומה שותים. יש להביא לפעילות בקבוקי משקה ופירות בכמות מתאימה עבור כל המשתתפים, כדי שניתן יהיה ליישם את בחירתם.

אפשרות ב': רמת קושי 2

בחלק זה של הפעילות נמחיש עבור המשתתפים את עקרון הכרעת הרוב, תוך שימת דגש על זכותו של כל אדם לקחת חלק בבחירות דמוקרטיות.

1. נחלק מראש את המשתתפים לשתי קבוצות באופן אקראי: לקבוצה א' נחלק מדבקות בצבע אדום. לקבוצה ב' נחלק מדבקות בצבע כחול. מומלץ לא להפריד בין שתי הקבוצות, כך שהישיבה בחדר תהיה "מעורבת".
2. נבצע את אותה פעילות המוצעת באפשרות א' (בחירת שיר, מאכל ומשקה) של חלק ב', עם השינויים הבאים:

 בהחלטה הראשונה (למשל – בחירת השיר) נאפשר לכל המשתתפים לקחת חלק בהצבעה.

 בהחלטה השנייה (למשל – בחירת פרי) נמנע מקבוצה א' לקחת חלק בהצבעה.

 בהחלטה השלישית (למשל – בחירת משקה) נמנע מקבוצה ב' לקחת חלק בהצבעה.

3. בסוף כל הצבעה, נקיים דיון לגבי תוצאותיה (סעיף 5 באפשרות א').

4. לאחר שניישם את תוצאות ההצבעה, נשאל את המשתתפים:

 מי קיבל את מה שבחר?

 מי לא קיבל את מה שבחר?

 ניתן להיעזר בלוח הבחירות שלי כדי להמחיש עבור המשתתפים את הפער בין מה שבחרו לבין מה שקיבלו, אם קיים.

 האם לדעתכם ההצבעה הייתה הוגנת?

 איך הרגשתם כשלא נתנו לכם לבחור?

 איזה מצב לדעתכם הוא יותר הוגן: כשבחרתי ולא קיבלתי מה שרציתי, או כשלא

השתתפתי בבחירה בכלל?

5. **נסכם:**

 כשבחרים משהו ביחד, אנחנו בוחרים משהו שמשפיע על כל מי שבקבוצה.

 לכל אחד יש זכות להשתתף בבחירות שקשורות לחיים שלו.

 לכן, כשעושים הצבעה, לכל אחד יש זכות להצביע.

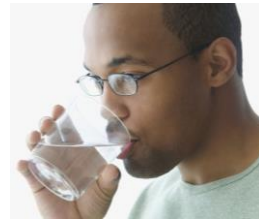
 כשאני מצביע – אני משפיע על החיים שלי.

חלק ג' - סיכום:

- בפעילויות האחרונות דיברנו על המילה: בחירה.
- יש דברים שאני בוחר לבד, והם משפיעים רק על החיים שלי.
- למשל: אני בוחר מה לאכול. אני בוחר מה ללבוש.
- היום דיברנו על דברים שאנחנו בוחרים ביחד, כקבוצה.
- שאלות וידוא הבנה:
- בקבוצה שלנו כל אחד רצה לעשות משהו אחר (למשל, חלק רצו לאכול תפוח, וחלק רצו לאכול בננה).
- האם כולם קיבלו את מה שבחרו?
- איך בחרנו מה נעשה היום בפעילות?
- כשעושים הצבעה, כל אחד אומר מה דעתו.** אבל בסוף, הרוב קובע.
- כשאומרים "הרוב קובע", זאת אומרת שכל הקבוצה מקבלת את מה שהרוב בחרו.
- בקרוב יתקיימו הבחירות לכנסת. גם את האנשים שישבו בכנסת הבאה, אנחנו נבחר באמצעות הצבעה.
- כל אחד בארץ יכול ללכת לקלפי ולבחור מי הוא רוצה שיהיה בכנסת.
- כל אחד רוצה משהו אחר. לכן, כל אחד ישים פתק אחר בתיבה לפי מה שהוא מעדיף. כמו שעשינו היום בפעילות.
- אחרי שכל אחד יבחר במי שהוא רוצה, יפתחו את התיבה ויספרו את כל הפתקים של כל המשתתפים.
- אחרי שיספרו את הפתקים, יבדקו: למי יש הכי הרבה פתקים?
- מי שעומד בראש הרשימה שתקבל הכי הרבה פתקים יקבל את ההזדמנות להרכיב את הממשלה ולהיות ראש הממשלה. כי הרשימה שלו היא זו שהכי הרבה אנשים בחרו בה.

נספח א' לפעילות 3

לוח הבחירות שלי

נספח ב' לפעילות 3 – כרטיסיות בחירה

